

PATRIOTSKA ŠTANGLA

Kada je kriminalistička policija uhapsila **Danila Žužu** i **Miloša Mladenovića** zbog napada na novinara nedeljnika "Vreme" **Teofila Pančića**, šokantno saznanje da nasilnici imaju 18 i 19 godina, zasenilo je činjenicu da je policija posle duže vremena uspešno rešila neki kriminalni čin usmeren protiv novinara.

Odmah se saznalo da su nasilnici članovi podgrupe desničarske organizacije **Obraz** pod nazivom „**Anti - antifašistička grupa**”. Javnost je još više šokirala njihova odbrana pred policijom. Kako prenose beogradski mediji, tokom saslušanja u policiji, napadači nisu pokazali da se kaju zbog onoga što su učinili i zbog čega mogu da budu osuđeni na višegodišnje zatvorske kazne. **Žuža** i **Mladenović** su, kako prenose mediji, izjavili da su novinara navodno napali, jer im se nisu dopadali njegovi komentari i šta je izjavljivao gostujući u pojedinim emisijama!? Bez obzira što uhapšeni nisu ranije privođeni u policiju oni će se suočiti sa teškim zatvorskim kaznama. To je potvrdio **Vlada Đorđević**, šef kabineta republičkog javnog tužioca, izjavivši da **“tužilaštvo sumnjiči Mladenovića i Žužu da su počinili kvalifikovani oblik krivičnog dela ugrožavanja sigurnosti, kao i kvalifikovani oblik nasilničkog ponašanja”**, kao i da **“tužilaštvo neće tolerisati napade na novinare i za izvršioce ovih krivičnih dela tražiće najstrože kazne”**.

Na slučaju hapšenja napadača na novinara **Pančića**, država je pokazala da funkcioniše i sačuvala je obraz. MUP Srbije izrazio je veliku zahvalnost građanima, **„koji su pomogli inspektorima u prikupljanju osnovnih saznanja vezanih za opis izvršilaca i onima koji su tokom rada na rasvetljavanju napada svojim saznanjima dali izuzetan doprinos na rešavanju ovog slučaja”**. **Saša Janković**, zaštitnik građana pozdravio je juče pronalaženje i hapšenje osumnjičenih za brutalni napad i nanošenje povreda novinaru nedeljnika „Vreme”.

“Novinari ne pišu za sebe, već za čitaoce i napad na novinara je napad na sve koji čitaju, žele da se informišu i budu aktivni članovi društva u kome žive”, naveo je **Janković** u saopštenju. Zaštitnik građana je ukazao na veoma dobru saradnju koju je imao sa policijom tokom rasvetljavanja ovog krivičnog dela što je pozitivna novina u našem društvu. **“Policija je sve vreme obavestavala zaštitnika građana šta preuzima, kako bi slučaj napada na Pančića bio rasvetljen, što potvrđuje da su oni svesni šireg značaja novinarske profesije i javnog interesa koji postoji u zaštiti novinara”**, naveo je **Janković**. Hapšenje osumnjičenih napadača na novinara pozdravili su i Ministarstvo kulture, Nezavisno udruženje novinara Srbije i Udruženje novinara Srbije. Pored toga oni su podsetili na to da se još ne znaju imena ubica **Dade Vujasinović**, **Slavka Ćuruvije** i **Milana Pantića**, kao ni počinioci napada na novinara **Dejana Anastasijevića** i njegovu porodicu. Izgleda da je čitavo društvo odahnulo kada su napadači na **Pančića** otkriveni. Jedino niko nema odgovor na pitanje – šta dalje i šta učiniti da se ovakvi događaji ne ponove?

Napad na **Teofila Pančića** samo je poslednji u tragičnom nizu napada na novinare u Srbiji u kojima su neki izgubili i živote. Sve je počelo otmicom novinara **Dušana Reljića**, koji je septembra 1993. godine bio otet od strane pripadnika Kontraobaveštajne službe Vojske Jugoslavije. **Reljić** je 38 sati bio ispitivan na nepoznatoj lokaciji od nepoznatih ljudi o svom novinarskom radu, kontaktima sa stranim novinarima, kao i detaljima iz svog privatnog života. Posle puštanja na slobodu, **Reljić** se preselio u Nemačku gde živi i danas. Nikada se nije saznalo ko je oteo novinara **Reljića**, a tadašnja Uprava bezbednosti Vojske Jugoslavije je demantovala umešanost u čitav slučaj. Nekoliko meseci kasnije, 8. aprila 1994. godine, ubijena je novinarka **“Duge” Dada Vujasinović**. Bila je poznata po svojim ratnim reportažama u kojima nije štedela nikoga ko je činio zlodela bilo da se borio na srpskoj, ili na drugim stranama u ratu.

Njeno ubistvo je odmah proglašeno samoubistvom, iako je postajalo mnogo dokaza koji su ukazivali da je Dada Vujasinović ubijena. Tek posle borbe njene porodice koja je bila duža od decenije ovaj slučaj je država počela da tretira kao likvidaciju. Najpoznatiji slučaj ubistva novinara u Srbiji je brutalna likvidacija vlasnika "Dnevnog telegrafa" **Slavka Ćuruvije** 11. aprila 1999. godine. I pored toga što su sve vlade u Srbiji od 2000. godine do danas pokušavale da rasvetle ovo ubistvo nije se mnogo postiglo. U javnosti se špekulisalo sa imenima više kriminalaca koji su mogli da počine ovo ubistvo. Istraga je utvrdila da iza ubistva stoji tadašnja država, a bilo je indicija da je naručilac, ili bar inspirator tada moćna predsednica JUL-a i supruga tadašnjeg predsednika SR Jugoslavije **Mirjana Marković**. I pored brojnih indicija nisu pronađeni čvrsti dokazi koji bi ukazali ko je ubio Slavka Ćuruviju. Dopisnik "Večernjih novosti" **Milan Pantić** ubijen je 11. juna 2001. godine ispred svoje kuće u Jagodini. Za ovaj zločin niko nije odgovarao. Tokom 2004. godine tadašnji ministar policije **Dragan Jočić** izjavio je da postoje indicije "**da je Pantić ubijen greškom**". Ovu izjavu nikada nije objasnio odnosno javnost nikada nije saznala da li je data na osnovu nekih policijskih saznanja, ili je to bilo mišljenje ministra. U noći između 14. i 15. aprila 2007. godine na sims prozora spavaće sobe novinara Vremena **Dejana Anastasijevića** postavljena je ručna bomba. U trenutku kada je eksplodirala bomba, Dejan i njegova supruga bili su u spavaćoj sobi i šrapneli su im prošli bukvalno na nekoliko centimetara od glave. Dejanu Anastasijeviću je život verovatno spasla činjenica da druga bomba nije eksplodirala. Počinioci ovog napada nisu nikada pronađeni, a javnost je zapamtila da je tadašnji ministar policije Dragan Jočić posle nekoliko meseci za neuspeh istrage posredno optužio samu žrtvu, novinara Anastasijevića, izjavivši da nije "**sva saznanja podelio sa policijom**". Sam Anastasijević je za napad optužio haškog optuženika i lidera ultranacionalističke Srpske radikalne stranke **Vojislava Šešelja**. Bilo kako bilo, počinioci i nalogodavci ni danas nisu pronađeni.

Ovo su najdrastičniji primeri napada na novinare u Srbiji. Brojni drugi u kojima novinari nisu izgubili život, ili nije korišćeno vatreno oružje često se ne beleže. Najdrastičniji je slučaj novinara B92, **Brankice Stanković** koja se našla na udaru navijačkih grupa zbog serijala "Insajder" u kome je govorila o nasilju navijača u Srbiji.

Bez obzira što je nekoliko navijača osuđeno zbog pretnji Brankica Stanković je dobila policijsko obezbeđenje. Brojni drugi slučajevi napada i pretnji novinarima u Srbiji od strane lokalnih političkih i ekonomskih moćnika posebno u manjim mestima skoro da ostanu nezabeležena. Tu i tamo javnost sazna za represiju prema lokalnim "Vranjskim" novinama, ili za sve što se dešava novinaru **Željku Bodrožiću** u Kikindi. Uostalom, u Srbiji je lider jedne političke stranke **Velimir Ilić** u sred emisije nokautirao novinara lokalne TV Apolo, a drugog novinara je Čačku javno optužio da je imao polni odnos sa životinjama. Taj političar je posle svega toga postao ministar, a njegova stranke je i danas parlamentarna. Novinar lista Kurir **Milan Lađević** je svojevremeno optužio sadašnjeg ministra za infrastrukturu **Milutina Mrkonjića** da ga je "**ošamario**", a slučaj je završen javnim izvinjenjem ministra.

Dakle, ako političari i ministri tuku novinare zašto dva mladića iz Zemuna, zadojena desničarskom ideologijom ne bi pomislila da smeju isto to da urade? Ako se u Srbiji država sistemski ne bavi problemom nasilja, ako se nasilnici ne kažnjavaju strogo, ako ne postoji nacionalni program u kome bi državne institucije, lokalna samouprava, nevladine organizacije i škole promovisale toleranciju, suživot i priznavanje različitosti – zašto nas čudi ono što se desilo Teofilu Pančiću?

Problem u kome se nalazi srpsko društvo na najbolji način pokazuje pisanje dnevnog lista Press o saslušanju dvojice napadača na Teofila Pančića u policiji. Prema rečima izvora "Presa" iz vrha MUP-a Srbije, dvojica uhapšenih su na saslušanju ispričali da im Teofil Pančić „**odavno smeta zbog otvorenih antisrpskih stavova, kritike Srpske pravoslavne crkve i što podržava i brani homoseksualce**". List dalje navodi, pozivajući se na isti izvor, da su dvojica mladića rekli kako im niko nije naredio da napadnu novinara "Vremena", već da su to uradili zato što ih Pančić "**nervira**". "**Taj Pančić zastupa stavove koji su protiv Srba! To što on govori i piše nijedan Srbin ne treba da kaže. Govorio je u raznim emisijama kako ne treba. Posebno nas je iznervirao kad je nedavno u jednoj TV emisiji otvoreno govorio o uticaju SPC. To nije dobro i nije u skladu sa našim programskim opredeljenjima**", prepričava policijski izvor "Presa" reči uhapšenog Mladenovića koji je, kako se dodaje, priznao i netrpeljivost prema LGBT osobama.

“Mi smo antigej, a Pančić ih podržava. Homoseksualizam nije dobar za narod. Znam da je kazna i do osam godina zatvora, ali sam spreman i na to ako je to cena za dobro Srbije“, ispričao je policiji Mladenović.

Nije Srbija jedina zemlja na svetu u kojoj se napadaju novinari. Novinarstvo je javno profesija i zato su novinari veoma često na udaru onih koje pogađaju njihovi napisi. Ipak zabrinjava činjenica da se srpsko društvo problemom nasilja prema novinarima, kao i fenomenom nasilja uopšte bavi samo na nivou incidenata. Kada dva dvojica mladića iz čista mira brutalno prebiju novinara. a posle policiji izjave da su to učinili jer „nije dobar Srbin“, ili kada se javnost šokira drugom vrstom nasilja nad decom, ili ženama mediji se time bave nekoliko dana. U trci za tiražom građani saznaju svaki detalj zločina, tu i tamo koji stručnjak da neko naučno objašnjenje i na tome se sve završi. Do drugog nasilja. U Srbiji se ne vodi javna debata o problemima koje ima društvo. U mnogim razvijenim društvima posle prebijanja novinara vodila bi se javna debata o problem, na televizijama bi o tome u posebnim TV emisijama razgovarali stručnjaci, novinari i političari, a državne institucije bi se bavile time kako da sistemski reše problem. U Srbiji se ništa od toga neće dogoditi. Sve političke stranke i državne institucije će osuditi incident i tako do novog problema. Na slučaju prebijanja Teofila Pančića vidi se kako srpsko društvo tapka u mestu bez snage da reši iole ozbiljniji problem.

Situaciju u kojoj se nalazi srpsko društvo verovatno je najbolje opisala opoziciona Liberalno – demokratska partija (LDP) u svom saopštenju. **“Ovde nikada i nije prestala da se stvara i održava klima koja onemogućava bilo kakvo drugačije i kritičko mišljenje o našoj sadašnjosti i nedavnoj prošlosti. Jasno je da ovaj napad ima za cilj i da obeshrabri sve one koji jasno i glasno iznose svoje mišljenje i ne priključuju se opštem licemerju naše javne scene”,** navodi se u saopštenju LDP-a. Dodaje se da **“to nije samo policijski problem već posao državnih organa i političkih lidera koji imaju uticaja na društvo”. “Represivne mere su nužne, ali kao društvo moramo pobediti uzroke nasilja.**

Tužilac, policija, političari i mediji, prave uzroke razbojničkog i bahatog nasilja treba da potraže tamo gde su inspirisani i organizovani nasilni politički projekti, čije su manifestacije i stadionsko nasilje, i organizovani kriminal sa kojima država pokušava da izađe na kraj”, ocenio je LDP. Dodaje se da su koreni takvih pojava u **“institucijama, obrazovnom sistemu, zapostavljenoj i ugroženoj porodici, marginalizovanoj i srušenoj kulturi, beživotnim političkim partijama, nefunkcionalnim socijalnim sistemima”.** **“Dalje ćutanje države i nekažnjavanje krivaca bi značilo da je Srbija još sigurna kuća za nasilnike i kriminalce koji sebi uzimaju pravo da sude, presuđuju i kažnjavaju neistomišljenike”,** navodi se u saopštenju LDP-a.

Situaciju u kojoj se nalazi naše društvo koju je nažalost sam osetio na svojoj koži možda je to najbolje opisao sam Teofil Pančić u svojoj kolumni u listu **“Vreme”** objavljenoj pošto je policija uhapsile osobe koje su ga napale:

“Gde su rasli ti likovi koji su izronili ispod kapuljača i najednom stekli imena, pa sada svi znamo da se zovu Žuža Danilo i Marinković Miloš? Ovde, među nama. Ko ih je i kako podučavao ljudskim vrednostima, objašnjavao šta je Dobro, a šta Zlo? Nisam ja, nisi ti, ali jesu neki od nas, naši tihi susedi, ljudi koji su takođe siva masa ovog društva. I čemu su ih naučili? Da je udarac metalnim predmetom u ljudsko meso poseban oblik sladostrasnog ispunjenja. Obaška i moralna čast i obaveza. Ili su po taj nauk otišli sami, kuda ih je već odvelo njihovo arijevsko srce.

Kako god, neko drugi bi ih možda podučio da ima i bolje sladostrasti od te i da se ona ostvaruje u ljubavi, nežnosti i lepoti, ali teško da oni o tome nešto znaju, barem ne iz ličnog iskustva. Veliki avangardni pesnik Vujica Rešin Tucić priupitao bi vragolasto takve dilbere, takve smušene bezveznjake šupljikave odakle god da ih zahvatiš: *jbš li ti nešto?* Odgovor, žalosno naslutljiv, ne bi dobio, osim u vidu štangle u glavu, pomalo falusoidne.”